

צידה לדרך:

עלון תורני אקטואלי לילדי ישראל

יו"ל מידי שבוע עם תכנים מגוונים!

צידה לדרך | פרשת ראה

גליון מס' 200 התשפ"ד

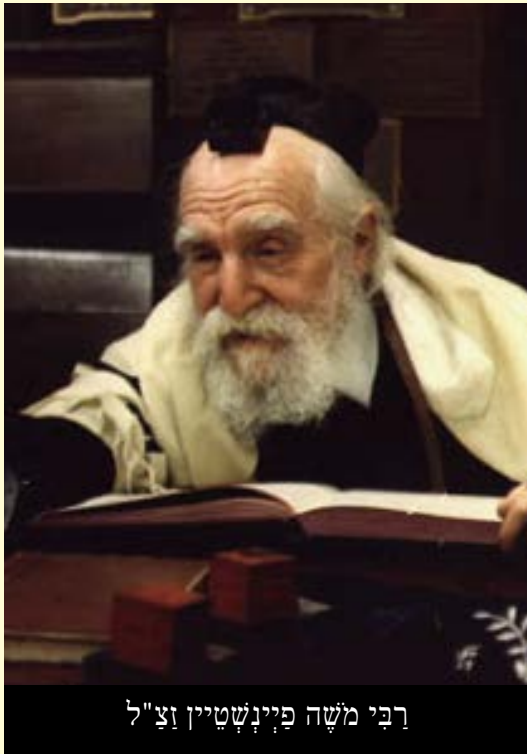
אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה, העומדים בין בים ובין ביבשה, המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה. השתא בעגלא ובזמן קריב. ונאמר אמן

בדרך הפרשה

התורה יוצרת מציאות

לא תוכל לאכל בשעריה מעשר דגנה ותירשה ויצהרה ובכרת בקרה וצאנה (יב, יז)
כשהדבר אסור - "אי אפשר" לאכלו
 באר ברש"י: "רבי יהושע בן קרחה אומר: יכול אתה, אבל אינה רשאי", וכן תרגם אויג'לוס "לא תוכל לאכל" - "לית לה רשו למיכל".
 אלא שזה גופא צריה להבין, מדוע באמת התורה כתבה "לא תוכל לאכל" ולא "אל תאכל"?
 נראה לומר, שהתורה רצתה לרמוז בזה, ששומה על האדם להגיע למדרגה כזאת, שאם התורה אסרה משהו

באכילה - הוא לא יכול לאכל אותו! כשהתורה אוסרת באכילה - זה הופך למציאות. אי אפשר לאכל את המאכל האסור!
 מספרים כי הודיעו לרבי משה פיינשטיין זצ"ל שמישהו מארץ ישראל מחפש אותו בטלפון לשאלה דחופה. היה זה בתקופה שטלפון לחוץ לארץ היה יקר מאד, וכל דקה הייתה עולה הרבה כסף. רבי משה מהר לקום ממושב, והחל פוסע במהירות לכיוון הטלפון. לפתע נעצר ולא המשיך ללכת.
 "מה קרה?" שאלו אותו.
 "יש כאן קיר החוסם את המעבר!" השיב.

רבי משה פיינשטיין זצ"ל

ישראל עבר בגבולו וכו' וילחם בישראל ויפּהו ישראל לפי חרב וירש את ארצו מארנן עד יבק עד בני עמון כי עז גבול בני עמון". בני ישראל כבשו רק עד גבול עמון! את בני עמון הם לא כבשו - "כי עז גבול בני עמון"! בני עמון היו חזקים!
מה היה החזק שלהם? הם קבלו מאמריקה או מרוסיה פצצות אטום?
אומר רש"י: "ומהו חזקו? התראתו של הקדוש ברוך הוא, שאמר להם (דברים ב, יט) אל תצרום". אם הקב"ה אמר: "אל תצרום", הרי שאי אפשר להלחם בהם.
לעת זקנותו של הרב מבריסק זצ"ל, הוא נעזר בתלמידו המבוקר רבי חיים אהרן, שעזר לו ללבש את בגדיו. נעזר לו שעל מנת להקל את הליבשה, יכניס קדם את הידים לשרוולים, ואחר כך את הראש. הרב מבריסק סרב! בשלחן ערוך (או"ח סימן ב סעיף א) כתוב: "ויכניס בו ראשו וזרועותיו" - ראשו תחלה ורק אחר כך זרועותיו! על אף שהיה מדכא ביסורים הוא פשוט לא יכול לעשות אחרת ממה שכתוב בשלחן ערוך.
השלחן ערוך (או"ח סי' רסה סע' ב) פוסק: "אינו נותנים כלי בשבת תחת הנר, לקבל את השמן הנוטה, מפני

התברר פי אחד הבחורים בישיבה עמד עדין באמצע תפלת שמונה עשרה, וההלכה קובעת ש"אסור לעבר כנגד המתפלל". לדידו של רבי משה פיינשטיין, אם ההלכה אוסרת לעבר - הרי זה בדיוק כמו שיש קיר המונע את המעבר. התורה יוצרת מציאות.
פשאים מענין שורים לא יכנסו לחצרו, הוא מקיף אותה בגדר. חז"ל דורשים פי אסורי התורה הקדושה נחשבים לגביו של כל יהודי כגדר של שושנים - "סוגה בשושנים" - המונעים ממנו לעשות דבר אסור.
מספר על רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל, שחפש בערב פסח, אחרי חצות היום, פרוסת לחם, בכל בתי היהודים שבציר - ולא מצא. הוא הבטיח אלף רובל למי שימצא בביתו - ואין. רק כשספר כי הדבר נצרך בשביל "פקוח נפש", נאותו היהודים לאפות בשבילו לחם חדש, אף ברשותם לא נמצאה פרוסה.
לאחר מכן הוא בקש להשיג כוסית שכר, משקה שהיה אסור בשתייה על פי חקי המדינה. הוא פנה לדוכן כלשהו, ובקש לקנות, אף המוכר טען כי אין לו מהמשקה המבקש. רבי לוי יצחק הבטיח לו, בשקט, בצד, עשרים רובל - והמשקה נמצא...
נשא רבי לוי יצחק עיניו למרום ואמר: "רבוננו של עולם! אתה צוית בתורתך להשבית את החמץ מן הבתים. וכביתו של אף יהודי לא נמצא חמץ, גם לא תמורת אלף רובל, וזאת על אף שלא הצבת על כך שומרים שיאכפו את האסור. ואלו המדינה אסרה את השכר. יש מטעמה שומרים, ומי שיעבר על החק צפוי לקבל ענש חמור, ומכל מקום תמורת עשרים רובל אפשר למצא בקלות את המשקה האסור..."
"סוגה בשושנים": התורה אסרה חמץ - יהודי לא יכול להחזיק חמץ! גדר חוסמת את דרכו!
כמו שיהודי לא יכול להחזיק חמץ בזמן שהתורה אסרה, כך כל הלכה בשלחן ערוך צריכה להיות עבורו "גדר" שאי אפשר לעבר אותה. אם כתוב בהלכה שאסור לדבר באמצע התפלה - יהודי לא יכול לדבר! ואף אם הדבור חשוב לו - הוא פשוט "לא יכול" לדבר!
הכתוב אומר (במדבר כא, כג - כד): "ולא נתן סיחן את

ועל כן מתר להם לגרם למותו.
כאשר הם חוזרים לבור, הם רואים שיוסף חי. הנחשים
והעקרבים לא נגעו בו לרעה! האם יש עדות גדולה
מזו על היותו צדיק גמור? האם יש "בעל מופת" גדול
מזה? הם היו צריכים, באותו הרגע, למנות אותו למלך!
לתת לו קויטלאך...

מה הם עושים? מעלים אותו מן הבור ומוכרים אותו
לארחת ישמעאלים היורדת מצרימה!
אם ההלכה קובעת שיש לו דין "רודף" – לא יעזרו כל
האותות והמופתים! ההלכה היא שקובעת! מקיומה
– אין לזוז!

**רבתי! זה גם מה שנדרש מאתנו: לקיים את ההלכה,
לא לזוז ממנה. נדרש מאתנו 'דקדוק הלכה'! להיות
לכתחלה דיגער, לא דיעבד'יגער!**

הרי בגשמיות אנחנו כן מחפשים את הלכתחלה, לא
מסתפקים בדיעבד... אנחנו מחפשים בגדים יפים
לכתחלה, שיהיו מהדרים. רהיטים יפים לכתחלה, וזה
רק לשבועים שנה, והרוחניות הרי היא לנצח נצחים...
נדרש מאתנו שנחוש שמה שההלכה אוסרת – אין
הפשט שאסור לעשות אלא שאי אפשר לעשות!
כחו של פסוק!

שהוא מבטל כלי מהיכנו". פרוש הדבר, שאסור להניח
כלי במקום שיהיה אסור לקחתו משם, כי הדבר נחשב
כאלו חבר את הכלי בטיט, שזוהי מלאכת בונה.
אם התורה אוסרת לטל את הכלי, זה נחשב כאלו הכלי
מחבר למקומו בטיט או במסמרים, שאין אפשרות
טכנית לטלו משם.

מספרים כי מביתו של הרבי מקוצק זצ"ל נגנב פמוט
השבת. אמרה הרעבעצין: "וכי פלא הוא הדבר? הרי
כאן בבית הכל הפקר! הכל פרוץ ופתוח, וכל הרוצה
לטל יכול לבוא ולטל".

שמע הרבי מקוצק את דבריה ומיד הרים קולו בשאגה:
"את שואלת למה לא יגנבו, הרי הכל הפקר? הלא
מקרא מפרש הוא: 'לא תגנב', והיאך יכולים לגנב?!"
התלמידים שנכחו במקום אמרו: שאגה אדירה זו
חדרה עמק ללבנו. הבנו שה"לא תגנב", הפתוב
בפסוק, צריה לעמד כמו חומה בצורה, אשר לא
יוכל איש לעבר ולפרץ אותה, כדי לשלח ידו ולגנב.
כשהתורה אומרת "לא תגנב" – אי אפשר לגנב! חומת
ברזל מקיפה את החפץ, ואין אפשרות טכנית לגנב אותו!
השבטים נוטלים את יוסף ומשליכים אותו אל הבור,
המלא בנחשים ועקרבים. הם פסקו שיש לו דין "רודף".

בְּדֶרֶךְ הַמִּצְוֹת

הַבְּרָכָה - כְּדֵי שְׂתוּכַל לְשַׁמְעַ

את הברכה אשר תשמעו (יא, כו)

יש לך דקדק, מדוע אמרה התורה: "את הברכה אשר
תשמעו", ולא נאמר: "את הברכה אם תשמעו", כפי
שנאמר בהמשך לגבי הקללה - "והקללה אם לא
תשמעו"?

באר רבי יהושע ליב דיסקין זצ"ל: המשנה באבות (ד,

יז) אומרת: "יפה שעה אחת של קרת רוח בעולם הבא
מכל חיי העולם הזה".

[אגב, בילדותי שמעתי מהמשגיח רבי יחזקאל
לוינשטיין זצ"ל שאמר: "קרת רוח" זה 'שמעך', הרחה,
כמו 'שמעך טבק'. שאיפת ריח אחת בעולם הבא שווה
יותר מכל חיי העולם הזה].

נשאלת השאלה: הרי עולם הבא הוא נצח, כל כולו

אני חפץ בה פחתן לבתי, התואיל להנשא לה?..."
הבחור הביט במלכה בשיוון נפש והשיב: "איה אני יכול
להסכים להצעה בלי שאדע מה הם התנאים של השדוה,
כמה נדוניה אקבל..."

גדהם המלכה לשמע את תשובתו של הבחור וקרא:
"החסר משגעים אני?... אתה חסר בית, חי באשפות
ונזון משאריות מזון של הבריות, ואני בא וגואל אותה מן
הרחוב, ואוסף אותה אל ארמוני, ולאחר מכן אני מציע
לה הצעה שאפלו בחלומותיה לא חלמת - להנשא לבת
המלכה, ואתה עוד מעז להציב תנאים ולדרש נדוניה?...
הרשם שהרשמת אותי היה מטעה, טעיתי בה לשפברתי
שאתה בר דעת, מהר שא את רגליה והסתלק מארמוני!
אינני רוצה לראותה עוד עד עולם!"

הנמשל: עם ישראל במצרים היו נבזים ושפלים,
משעבדים בחמר ובלבנים, ומשפל המדרגה רומם
אותם הקב"ה, הוציאם ממצרים, ובחר בהם לעם סגולתו.
היעלה על הדעת שלאחר מכן הם לבואו ויִדְרְשוּ מִמֶּנּוּ
שָׂכָר?

**אולם עדין קשה, שפן מן המשל עולה שלא שיה
לבקש שכר כלל, והלא כאמור התורה מדברת על
שכר, ואיזה שכר? - של עניני העולם הזה. מה פשר
הדבר?**

**זאת ועוד: אם התורה ראתה בכל זאת לדבר על
שכר, הלא מן הראוי שיהיה זה שכר רוחני של עולם
הבא ולא ענינים גשמיים וחמריים של עולם הזה?**
על כה הוסיף המגיד מדובנא והמשיל את משלו: פעם
נסע סוחר אחד ליריד, וקנה שם כמה גלילי משי ענקיים,
כדי לסחר בהם בעירו ולהרויח מהם את לחמו. בתם
היריד נגש לאחד העגלונים, ושכר את שרותיו להסיעו
אל ביתו. סכמו ביניהם על מחיר, והעגלון החל לשאת
את גלילי המשי כדי להניחם בעגלה. הסוחר עקב אחר
העגלון, ואז ראה כי העגלה עמוסה בשני סירים גדולים.
"מה הם הסירים הללו?" - תהה הסוחר.

"בסיר אחד יש תבשיל, ובשני יש מרק", השיב העגלון.
הסוחר מוסיף להקשות: "לשם מה הם מנחים בעגלה?

רוחניות. מדוע, אם כן, כשהתורה מבטיחה שכר
על קיום המצוות, היא מדברת על עניני העולם הזה
- "ואספת דגנה... ונתתי עשב... ואכלת ושבעת",
"ויברה פרי בטנה ופרי אדמתה... לא יהיה בה עקר
ועקרה ובבהמתה", "ונתנה הארץ יבולה... ואכלתם
לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם"? וכי זה מה
שראוי להיות שכר המצוה, והלא - "יפה שעה אחת
של קרת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה!"
המגיד מדובנא זצ"ל המשיל על כה משל:

פעם עבר המלך עם מרכבתו המלכותית ברחובות עירו
והנה נגלה לנגד עיניו בחור צעיר לבוש בלוי סחבות
השרוע בצדי הדרך. הדבר נגע ללבו של המלך והוא
צוה על משרתו לקרא לבחור. בדחילו ורחימו נגש
הבחור אל המלך, מראהו עלוב, אה ארשת פניו חכמה.
שאלו המלך: "היכן ביתך?" השיב לו: "אין לי בית".

תהה המלך: "והיכן אתה מתגורר?"
- "ברחוב."

- "והיכן אתה ישן בלילות?"

- "על ספסלים בצדי דרכים."

- "ומה אתה אוכל?"

- "אני נזכר בפחי אשפה ונזון משאריות מזון המשלכות
בהם."

- "ומנין לה בגדים?"

- "אינני זקוק לבגדים רבים, די לי במלבוש שעל גופי".
הבחור הצעיר הרשים מאד את המלך בתשובותיו.
המלך התמלא עליו רחמים והחליט לעשות מעשה.
אסף את הצעיר במרכבתו ונסע עמו לארמון. אמר לו
המלך: "מהיום והלאה אקצה לה חדר בארמון, שם
תגור ותהיה סמוך על שלחני, כל מחסורה - עלי!"
חיו של הצעיר עמדו להשתנות מן הקצה אל הקצה.
מחסר בית עלוב נפש - יתפה לאדם החי חיי פאר
בארמון המלך.

כשהגיעו לארמון פנה אליו המלך: "תראה, יש לי בת
יחידה, כלילת המעלות, זה זמן רב אני מחפש עבורה
חתן ראוי. מהרגע הראשון שפגשתי בה מצאת חן בעיני,

את דמי כל סעדתה. אינני מבקש ממך דבר, רק זאת אבקש ממך: אל תקלקל את הסחורה שלי!"

כה היה. יצאו לדרך, וכעבר כמה שעות, כשהרעב החל להציק להם, עצרו את העגלה ונכנסו לפנדק שבצד הדרך, שם מלאו את כרסם בארוחה דשנה. העגלון אכל ושתה פיד המלה, בידעו שיש מי שיממן את כל הוצאות הסעדה. אכן, בתם הארוחה נגש הסוחר לבעל הפנדק, ושלם לו דמי סעדתו ודמי סעדת העגלון.

בשלב זה התעורר בלב העגלון החשש שמא יחשיב הסוחר את דמי הסעדה כתשלום עבור שכר מלאכתו. הוא הביע את חששו באזני הסוחר. הרגיעו הסוחר: "תנוח דעתה, שלמתי את דמי סעדתה, פי הדבר היה שוה לי כדי שלא תתקלקל הסחורה. עבור מלאכתה מגיע לך שכר בפני עצמו. אל דאגה, הוא ישלם לך בנפרד - כשנגיע אל היעד".

אומר הרמב"ם: ש"כר מצוה - עין לא ראתה אלקים וולתה", זהו ענין רוחני נשגב, ואין לנו שמץ של משג

הלא אם נניח לידם את גלילי המשי היקרים, מטלטולי הדרך תשפך תכולת הסירים על בדי המשי ותקלקל אותם".

אמר העגלון: "במטותא, אסביר לך מדוע אני נצרך להם. הרי הנסיעה אורכת כמה ימים. אתה סוחר בעל אמצעים, וכאשר תחוש תחושת רעב תוכל לעצר את הנסיעה, לרדת מן העגלה, להכנס לאחד הפנדקים שבדרך ולסעד את לבך כאות נפשה. אבל אני עגלון עני, דל אמצעים. כשאני רעב, אינני יכול להרשות לעצמי לעצר ולהכנס לפנדק דרכים ולכלות שם את ממוני. לכן אני מצטיד מראש בתבשילים שרעיתי הכינה בביתנו שבכפר, ומדי כמה שעות, תוה כדי נסיעה, אני נוטל מעט מן התבשיל ומן המרק ומשקיט את רעבוני".

אמר לו הסוחר: "אני מצטער, אינני מוכן להניח את גלילי המשי ליד הסירים. השאר את הסירים בביתה, ואני מבטיחה שכאשר נרעב, נכנס שנינו לפנדק דרכים ונסעד את לבנו בארוחה דשנה. אל דאגה - אני אשלם

"את הברכה אשר תשמעו". לא נאמר: 'אם תשמעו', כי גם אם תשמעו ותקימו את המצוות – הברכה שנאמרה כאן איננה בתורת שכר מצוה. אם כן למה מבטחת לה הברכה? - "את הברכה אשר תשמעו", הברכה נועדה כדי שתהיה לה סיעתא דשמיא שתוכל לשמע וללמד באין מפריע.

(רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל – יחי ראובן)

בו. כל ההבטחות שמובאות בתורה ב'והיה אם שמע', ב'והיה עקב תשמעו', ב'אם בקתי תלכו', ובשאר המקומות בתורה – אין זה בתור קבול שכר על המצוות, אלא זו הבטחה לשפע וברכה בעולם הזה, כדי שהאדם יהיה פנוי לעבודת ה', ולא יצטרך לכלות זמנו עבור צרכי הגוף. את השכר עבור קיום המצוות יקבל האדם בבוא העת - בעולם הבא, עולם הגמול.
לפי זה - אומר רבי יהושע ליב דיסקין - התורה מבטיחה:

מעונינים להנציח את העלון הבא לזכות יקירכם?
צרו איתנו קשר במייל: zaida@kerenh.org.il

**רוצים את העלון אצלכם?
שלחו בקשה לדוא"ל zaida@kerenh.org.il ושלח אליכם!**

ת.ד. 257 בני ברק או בהעברה לבנק הפועלים סניף 655 מס' ח-ן: 339991 קרן הסעה וסיוע לתלמידי החינוך העצמאי ע"ר 95-659-804-5 התרומות מוכרות לצרכי מס לפי סעיף 46 כמו"כ ניתן לתרום בקלות ובמהירות בכל עמדות "נדרים פלוס" ברחבי הארץ